

УДК 378.147: 811.111

**РОЗВИТОК НАВИЧОК АНГЛОМОВНОГО ГОВОРІННЯ
ЗА ДОПОМОГОЮ ТЕМАТИЧНИХ КАРТ ВІЗУАЛЬНОЇ
ПІДТРИМКИ**

*Новікова Є. Б., к.ф.н., доцент,
ye.novikova777@gmail.com*

*Скрипник Н. С., к.п.н., доцент,
skrypnukns@gmail.com*

*Чевичелова О. О.,
chevychelova910@ukr.net*

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Сучасні студенти кожного дня стикаються з великою кількістю різноманітної інформації, яку потрібно структурувати певним чином для розуміння та осмислення. Кожне заняття з англійської мови також пов'язано з опануванням студентами певного обсягу інформації, тому викладачі іноземної мови знаходяться у постійному пошуку нових засобів і технологій для структурування та презентації іншомовного матеріалу. Різні форми унаочнення навчального матеріалу з іноземних мов (картки, картинки, таблиці, фото, відео тощо) традиційно привертають увагу викладачів, адже використання різних технологій візуалізації та структурування навчального матеріалу буде сприяти більш ефективному сприйняттю та запам'ятовуванню інформації. Візуалізація робить процес вивчення англійської мови більш цікавим, чим підвищує рівень активності студентів на занятті, забезпечує основу для обговорення тих чи інших тем, спонукає до саморефлексії, усвідомленості та співпраці серед студентів. Одним із сучасних засобів візуалізації та структурування інформації у процесі викладання іноземної мови є візуальні органайзери.

Обґрунтування та практичне використання візуальних органайзерів у навчальному процесі розглядали І. Большакова, Є. Татарова, М. Цегельська та інші. Варто відзначити появу закордонних наукових досліджень останніх років, присвячених застосуванню графічних органайзерів в контексті вивчення іноземних мов. Так, використання візуальних органайзерів виявилось ефективним щодо удосконалення у студентів якості навичок письма (E. W. Styati, L. Irawati), розуміння прочитаного (W. Qi, Y. Jiang), а також щодо вивчення лексики (İ. İlter). У їхніх працях зазначено

позитивний вплив візуальні органайзерів на сприйняття навчальної інформації студентами та розвиток мислення.

Візуальні органайзери (також відомі під назвами «карта візуальної підтримки», «графічний органайзер», «когнітивний органайзер», «концептуальна мапа», «мапа думок» чи «діаграма зв'язків») зазвичай являють собою форму з порожніми місцями у певній послідовності для заповнення навчальною інформацією та власними ідеями студентів, що певним чином пов'язані.

Основною метою використання карт візуальної підтримки на занятті з англійської мови є полегшити сприйняття та запам'ятовування значного обсягу навчальної інформації чи складного навчального матеріалу, сприяти розвиткові критичного мислення, спонукати до аналізу та синтезу поданої інформації, а у плані виховання – сприяти самоорганізації та самодисципліні учасників освітнього процесу. Перевагою візуальних технологій взагалі та карт візуальної підтримки зокрема у викладанні іноземної мови є можливість надання студентам мовних знань і комунікативних умінь у стислій, доступній і легкій для засвоєння формі завдяки інтенсифікації зорового сприйняття.

Існує багато форм візуальних органайзерів для відображення навчального матеріалу, але всі вони мають однаковою основну мету – візуально показати студентам, як структурується інформація, цілісно сприйняти тему. Серед найбільш поширених органайзерів можна назвати такі [3; 4; 5; 9; 11]: ієрархічні органайзери (пірамідальна діаграма, дерево, сходи, матриця); циклічні органайзери (коло, циклічна діаграма); послідовні органайзери (шкала часу, блокова діаграма (блок-схема), схеми зв'язку причина-наслідки, проблема-рішення, вихідні дані-процес-підсумок); концептуальні органайзери (ментальна карта (інтелект-карта), концепт-карта, семантична мережа, павук); органайзери порівняння і зіставлення (діаграма Венна, Т-діаграма, діаграми «за» і «проти», плюси і мінуси, факт-думка, скелет риби, квадрант); органайзери даних (графіки, гістограми, кругові діаграми, сітки, таблиці).

Тематична карта візуальної підтримки розкриває зміст теми або розділу, ключові ідеї за певними категоріями в темі з допоміжними фактами або характеристиками, даючи змогу їх візуалізувати. При складанні карти візуальної підтримки англійського мовного говоріння категорії мають відобразити основний лексичний матеріал теми. Категорії подаються таким чином, що нагадує побудову речень

англійською мовою (порядок слів). Різні частини мови бажано розрізняти, використовуючи різні кольори та геометричні форми.

Нижче наводимо приклад тематичної карти візуальної підтримки до теми «Money», яку розробили та створили автори.

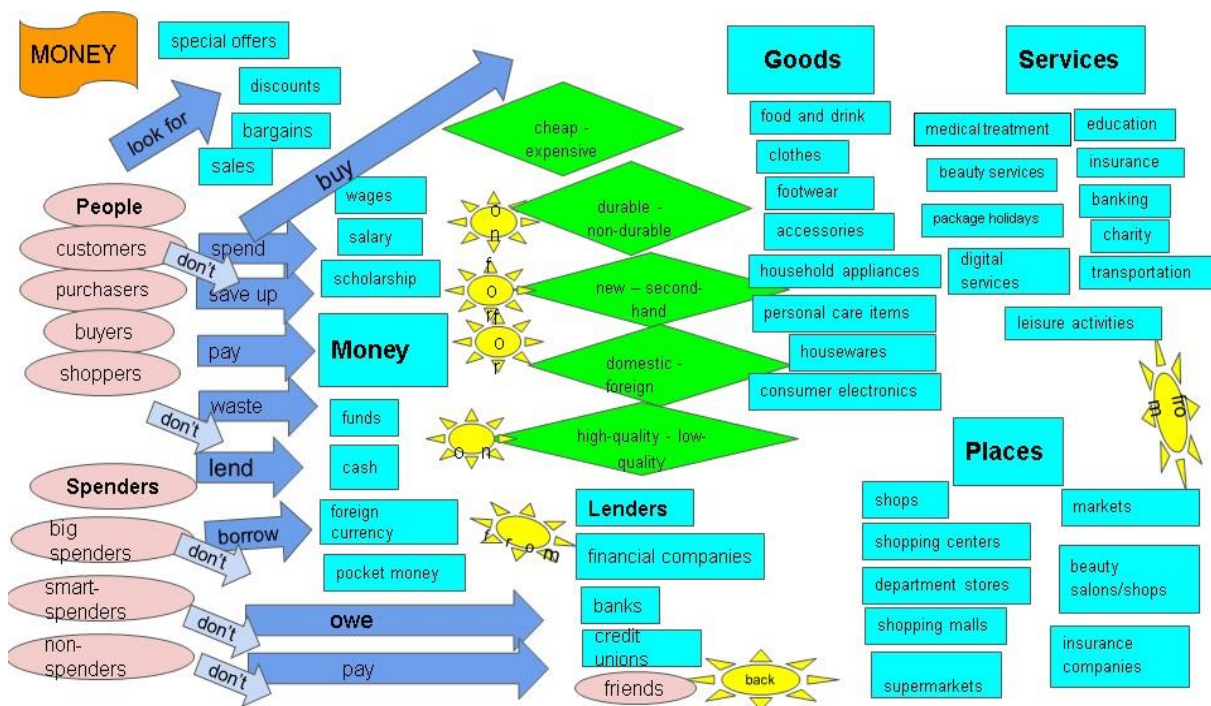

Рисунок 1 - Карта візуальної підтримки до теми «Money»

Як бачимо, увесь лексичний матеріал розподілено за категоріями (люди, що тратять гроші; типи людей за кількістю витрат; дії із грошами; джерела надходження грошей; види грошей; на що витрачаються гроші – товари та послуги, їхні характеристики; де витрачаються гроші; де можна позичити гроші), у яких надано основні приклади з теми.

Різним кольором та формою позначені різні частини мови. Так, рожевим овалом позначено іменники (діючі особи), синьою стрілкою – дієслова, зеленим ромбом – прикметники. Карту можна «читати» у будь-якому напрямку, горизонтально або вертикально.

Кожна категорія карти передбачає також і можливість доповнення на занятті або студентами самостійно. Карту можна створити у форматі з можливістю редагування і надати її студентам. Це просто зробити, наприклад, за допомогою групи у месенджері.

Кожне заняття з англійської мови за темою передбачає огляд всієї карти та детальне опрацювання певних категорій. Така карта дозволяє студентам швидко згадати змістове та лексичне наповнення

теми і попередніх занять, граматично правильно будувати власні висловлювання і легко знаходити напрямки спілкування за темою.

Таким чином, використання тематичних карт візуальної підтримки має великий методичний потенціал у розвитку навичок англomовного говоріння в закладах вищої освіти, зважаючи на їхню здатність полегшити сприйняття та запам'ятовування навчального матеріалу із забезпеченням зорової підтримки.

Література:

1. Ciascai L. Using Graphic Organizers in Intercultural Education. *Acta Didactica Napocensia*. 2009. 2 (1). P. 9–18.
2. İlter İ. The Power of Graphic Organizers: Effects on Students' Word - Learning and Achievement Emotions in Social Studies. *Australian Journal of Teacher Education*. 2016, 41(1). <http://dx.doi.org/10.14221/ajte.2016v41n1.3>
3. Qi W.; Jiang Y. Use of a Graphic Organiser as a Pedagogical Instrument for the Sustainable Development of EFL Learners' English Reading Comprehension. *Sustainability*. 2021, 13, 13748. <https://doi.org/10.3390/su132413748>
4. Смелікова В. Б. Використання візуальних органайзерів на заняттях із морської англійської мови. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020 р., № 68, Т. 2. С. 181-186.

УДК 37. 014:656.07

**СИСТЕМА ПОЕТАПНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ
ТРАНСПОРТНО-ДОРОЖНЬОГО КОМПЛЕКСУ НА ОСНОВІ
КОНЦЕПЦІЇ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ**

*Федотова І.В., д.е.н., доцент,
irina7vf@gmail.com*

*Бочарова Н.А., к.е.н., доцент,
bocharova.n.a.xnadu@gmail.com*

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

З метою створення ефективно працюючого транспортного комплексу України та досягнення країною статусу регіонального транспортного хабу, потрібно не тільки реформувати транспортну галузь, а й приділяти увагу підготовці висококваліфікованих фахівців різних рівнів. Одним із ключових завдань транспортно-дорожнього комплексу є забезпечення безпечних перевезень вантажів та пасажирів, запорукою якої є високі кваліфікаційні якості персоналу. В «Національній транспортній стратегії України на період до 2030 року» [1] зазначено проблему невідповідності системи освіти у сфері